

Asia: VN/4271/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kirjanpitolain, kaupparekisterilain ja tilintarkastuslain muuttamisesta (tilinpäätösraportoinnin digitalisointi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Verohallinnolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kirjanpitolain, kaupparekisterilain ja tilintarkastuslain muuttamisesta (tilinpäätösraportoinnin digitalisointi).

Ehdotuksella pantaisiin täytäntöön tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimiseen ja julkistamiseen liittyviltä osin yhtiöoikeusdirektiivi siihen tehtyine muutoksineen. Tilinpäätös ja toimintakertomus laadittaisiin ja ilmoitettaisiin rekisteröitäväksi digitaalisessa muodossa PRH:lle. Digitaalisuusvelvoite koskisi kaikkia osakeyhtiöitä ja sellaisia henkilöyhtiöitä, joiden tulee toimittaa tilinpäätöksensä rekisteriviranomaiselle. Myös sivuliikkeiden tilinpäätöstietojen tulisi laissa määritellyissä tilanteissa olla digitaalisia. Tilinpäätös laadittaisiin XHTML-muodossa. Rekisteriviranomaisen toimesta määriteltäisiin myös PRH-tunnisteet (iXBRL-merkintäkielellä). Pienimmät yritykset voisivat muuntaa tilinpäätöksensä digitaalseksi PRH:n tarjoamassa maksuttomassa palvelussa. Lakeja olisi tarkoitus soveltaa 1.1.2027 tai sen jälkeen alkaviin tilikausiin (paitsi yritykset, joilla ei ole velvollisuutta valita tilintarkastajaa, vasta 1.1.2028 lähtien alkaviin tilikausiin).

Verohallinto esittää hallituksen esitysluonnoksen johdosta lausuntonaan seuraavaa.

Sähköisen rakenteellisen ilmoittamisen edistäminen

Yleisellä tasolla Verohallinto kannattaa hallituksen esitysluonnoksessa esitettyä. Tilinpäätösraportoinnin digitalisointi ja rakenteisen muodon käyttäminen ovat omiaan edistämään tilinpäätösten yhtenäisyyttä ja tietosisällön hyödyntämistä Verohallinnon toiminnassa.

Hallituksen esitysluonnoksessakin mainitun Yrityksen digitalous -hankkeen jälkeistä digitalisaation kehittämistä on jatkettu useiden viranomaisten toimesta eri kehittämisalueilla.

Tilinpäätösraportoinnin digitalisointi on yksi merkittävä askel monella rintamalla tapahtuvassa digitalisaation edistämistyössä. Verohallinnossa on vireillä Yrityksen digitalouden jatkotyönä ns. VirTa-hanke, jossa selvitetään ns. keskitetyn tiedonvälityksen mahdollisuutta varsin laajalle yritysten taloustietojen ilmoittamiselle ja viranomaisraportoinnille. Hanketta koskeva selvitys ei ole vielä lausunnoilla ja kyseisen hankkeen perusteella tapahtuvien muutostenkin on tarkoitus toteutua useiden vuosien päästä. Tilinpäätösilmoittamisen uudistaminen edistyy nopeammalla aikataululla, direktiivien implementoinnin tarve huomioiden. Verohallinto esittää tästä syystä näkemyksensä hallituksen esitysluonnoksesta nykyisten ilmoitusvelvollisuuksien valossa, eli mahdollisia VirTa-hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia Verohallinnon tulevaisuuden tiedontarpeisiin ei ole voitu vielä huomioida.

Digitilinpäätöksen rekisteröitäväksi ilmoittaminen ja Verohallinnon aikataulut

Verohallinto nostaa esiin hallituksen esitysluonnoksessa mainitun Verohallinnon aikataulujen ja tilinpäätösaineistojen PRH:lle toimittamisen aikataulujen yhteensovittamisen. Tällä hetkellä tilinpäätöstiedot ovat verotuksen kannalta hyvin keskeisiä.

Hallituksen esitysluonnoksen (s. 12) mukaan ”tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröitäväksi ilmoittamisen määräaikoja ei muutettaisi”. Esimerkiksi osakeyhtiöiden on ilmoitettava vahvistettu tilinpäätös kaupparekisteriin kahdeksan kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Esitysluonnoksessa (s. 15) todetaan lisäksi seuraavasti: ”Mikäli tilinpäätöstiedot toimitettaisiin jatkossa vain PRH:lle yhden luukun periaatetta noudattaen, saattaa tästä muodostua ongelmia Verohallinnon aikataulujen näkökulmasta, sillä veroilmoituksen liitteenä on toimitettava tilinpäätös neljän kuukauden kuluessa siitä, kun tilikauden viimeinen kalenterikuukausi on päättynyt. Verotus päättyy tästä viimeistään kuuden kuukauden kuluttua. Edellä mainittu aikataulu määrittää Verohallinnon säännönmukaiseen tulovero- ja valvontaan käytettävissä olevan ajan.”

Esitysluonnoksen edellä mainitun kohdan perusteella voi tulla käsitys, että Verohallinto ei saisi jatkossa edes vahvistamattomia tilinpäätöksiä veroilmoituksen liitteenä, vaikka digitilinpäätöstä ei jätettäisi veroilmoituksen jättöaikaan mennessä PRH:lle. Verohallinto kuitenkin tarvitsee tilinpäätöstietoja valvontaa varten, ja verotuksen toimittamiselle on jätettävä riittävä aika. Epäselvyyksien välttämiseksi asiaa tulisi nimenomaisesti käsitellä hallituksen esityksessä.

Verotusmenettelystä annetun lain 10 §:ssä todetaan, että Verohallinto antaa tarkemmat määräykset annettavista tiedoista ja selvityksistä sekä niiden antamistavasta. Verohallinto edellyttää päätöksellään (VH/7150/00.01.00/2025), että osakeyhtiöt ja eräät muut yhtiömuodot toimittavat veroilmoituksensa liitteenä muun muassa tilinpäätöksen.

Jo nykyisin ne yritykset, jotka ehtivät digitilinpäätöksensä laatia ja ilmoittaa PRH:lle veroilmoituksen jättöajan puitteissa, ovat näin toimien täyttäneet veloitteensa toimittaa tilinpäätöksen myös Verohallinnolle, koska Verohallinto saa digitilinpäätöksen käyttöönsä PRH:lta. Tämä olisi suotuisin menettelytapa myös ehdotetussa uudessa mallissa. Tällöin ns. yhden kerran ja yhden luukun periaate täyttyisi asiakkaan kannalta täysimääräisesti, eikä Verohallinnolla olisi tilinpäätöksestä erilaisia versioita käytössään.

Mikäli yritys ei kuitenkaan toimittaisi veroilmoituksen jättöajassa digitilinpäätöstään PRH:lle, Verohallinnon tarpeiden vuoksi yrityksen tulee myös uudessa menettelyssä toimittaa edes

vahvistamaton tilinpäätös Verohallinnon päätöksen perusteella veroilmoituksen liitteenä (mikä on tällä hetkellä mahdollista esimerkiksi pdf-muodossa).

Osakeyhtiöiden nykyistä kahdeksan kuukauden enimmäisaikaa tilinpäätöksen kaupparekisteriin toimittamiselle voi nykyisessä toimintaympäristössä pitää sinänsä varsin pitkänä. On myös huomattava, että osakeyhtiöiden on jo nykyisin tullut laatia tilinpäätös neljän kuukaudessa tilikauden päättymisestä ja toimittaa tilinpäätöstiedot Verohallinnolle neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymiskuukauden lopusta lukien (vaikka tilinpäätöstä ei siinä vaiheessa olisi vahvistettu). Näin ollen olisi aiheellista harkita sitä, voisiko tilinpäätösasiakirjojen PRH:lle toimittamisen määräaikoja tiivistää vastaamaan tilinpäätöksen Verohallinnolle toimittamisen aikarajoja. Tämä yksinkertaistaisi asiointia. Tiivis tilinpäätöstietojen rekisteröitäväksi toimittamisaika tukisi verotuksen toimittamisen tehokkuutta. Tiedot olisivat verovalvonnassa ja muutoinkin niin Verohallinnon kuin muidenkin toimijoiden hyödynnettävissä nopeammalla tahdilla.

Verohallinnolla on joka tapauksessa itsenäinen oikeus edellyttää saatavakseen tilinpäätöstietoja, jos niitä ei toimitettaisi asianmukaisesti PRH:lle (verolainsäädäntöön sisältyvine sanktioseuraamuksineen).

Digitilinpäätöksen soveltamisalaan kuuluvat toimijat

Verohallinnon näkemyksen mukaan uudistus voisi digitaalisuuden edistämiseksi hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetun sijaan koskea samalla kertaa jo laajempaa yritysjoukkoa. Tehokkaan digitaalisen hallinnon edistäminen edellyttää joka tapauksessa lopulta sitä, että kaikki toimijat toimivat digitaalisesti. Todettakoon, että esimerkiksi harmaan talouden selvitysyksikkö on erillisessä lausunnossaan ehdottanut, että kaikki kirjanpitovelvolliset olisivat jatkossa velvollisia rekisteröimään vuosittain tilinpäätöstiedot digitaalisesti kauppa-, yhdistys- tai säätiörekisteriin (ml. osuuskunnat, yhdistykset, säätiöt ja kirjanpitovelvolliset elinkeinonharjoittajat).

Muita huomioita

Muutosta ehdotetaan sovellettavaksi 1.1.2027 tai sen jälkeen alkaviin tilikausiin niiden yritysten osalta, joilla on velvollisuus valita tilintarkastaja. Verohallinto kiinnittää huomiota siihen, että eräissä tilanteissa tilikausi voi olla hyvin lyhyt, vain yhden päivänkin mittainen. Asiakkailla ja viranomaisilla tulee siten olla valmius ilmoittaa, vastaanottaa ja lähettää uuden sääntelyn mukaisia tilinpäätöksiä jo tuolloin.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan kirjanpitolain 3 luvun 8 a §:n mukaan PRH:lla olisi mahdollisuus tehdä taksonomiaa koskevaan päätökseensä täydennyksiä tai täsmennyksiä tavanomaista lyhyemmällä varoajalla muun muassa silloin, jos se perustuu ”verotusmenettelyn toteuttamiseen”. On hyvä, että lainkohta sallii riittävän laveasti verotusperusteiset tarpeelliset muutokset. Olettaen että kohdan tarkoituksena on mahdollistaa verolainsäädännöstä, Verohallinnon päätöksistä tai muusta ohjeistuksesta aiheutuvien asiakkaiden kannalta pakottavien muutosten toteuttaminen taksonomiaan, käytetty ilmaisu voisi kuitenkin olla esimerkiksi: ”verotukseen liittyviin velvoitteisiin” tai ”verotusta koskevien velvoitteiden muuttumiseen”.

Pienten yritysten ratkaisut rakenteisen tilinpäätöksen tuottamiseen on huomioitu esitysluonnoksessa. Kuten myös harmaan talouden selvitysyksikön lausunnossa on tuotu esiin, olisi hyvä, että muunninpalvelun avulla digitaalisiksi muunnetut tilinpäätökset käyvät läpi sellaiset validoinnit tai tarkastukset, joissa mm. näppäilyvirheet tai kokonaan puuttuvat erät havaitaan. Tavoitteena pitäisi olla se, että mahdollisimman moni yritys pystyisi tuottamaan ja välittämään rakenteisen, standardoidun tilinpäätöksen suoraan järjestelmästä, mutta on tärkeää, että PRH tarjoaa myös käyttöliittymältä tallennetun tilinpäätöksen digitilinpäätöstä vastaavassa rakenteisessa muodossa tiedonhyödyntäjille.

Kuten hallituksen esitysluonnoksesta ilmeneekin, muutoksen onnistuneessa toteuttamisessa korostuu viestinnän ja ohjeistuksen tarve. Verohallinto on tässä mielellään tukena ja osallisena, jotta yhdenmukainen ja kattava viestintä toteutuu molempien viranomaisten puolella.

Lindqvist Sanna
Verohallinto